

Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 ● registrator@ivo.se
www.ivo.se ● Org.nr 202100-6537

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Remissvar över SOU 2026:7 Förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken, del 1 om effektivare folkhälsoinsatser genom hälsoekonomiska analyser

Ert dnr S2026/00186

IVO ser positivt på utredningens förslag om ett hälsoekonomiskt ramverk för uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken. Även om IVO:s huvudsakliga uppdrag är tillsyn och tillståndsprövning har flera av de frågor som behandlas i betänkandet betydelse för IVO:s verksamhet. Utredningens förslag om stärkt datatillgång och förbättrade förutsättningar för analys och kunskapsutveckling är relevanta även för andra kunskapsbaserade statliga verksamheter. En riskbaserad tillsyn förutsätter tillgång till relevanta data, väl utvecklade analysmetoder och kunskap om vilka faktorer som påverkar hälsa och kvalitet i vård och omsorg. Detta är viktigt för att säkerställa att uppföljning, analys och tillsyn sammantaget bidrar till en säker, jämlik och hälsofrämjande vård och omsorg för patienter och brukare.

IVO vill samtidigt framhålla vikten av att det fortsatta arbetet även beaktar tillsynens betydelse för folkhälsan, behovet av datatillgång för riskbaserad tillsyn samt värdet av de kvalitativa kunskapsunderlag som genereras genom tillsynsverksamheten.

Allmänt

Utredningen fokuserar huvudsakligen på uppföljning, effektutvärdering och kostnadseffektivitet av folkhälsopolitiska insatser. IVO vill framhålla att tillsyn och tillståndsprövning utgör viktiga delar av samhällets arbete för att säkerställa att vård och omsorg bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter samt att patienter och brukare får en säker vård och omsorg av god kvalitet.

Genom tillsyn och tillståndsprövning bidrar IVO till att identifiera och motverka risker, förebygga vårdskador och andra allvarliga missförhållanden samt stärka kvaliteten i vård och omsorg. Därigenom finns en tydlig koppling till flera av de folkhälsopolitiska målen, inte minst målet om en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

IVO anser därför att det fortsatta arbetet med det hälsoekonomiska ramverket bör beakta vilken betydelse tillsynen och tillståndsprövning har för att upprätthålla en säker och kvalitativ vård och omsorg samt hur dessa verksamheter kan bidra till uppföljning och utvärdering inom folkhälsoområdet.

13 Utredningens förslag och bedömningar

IVO delar utredningens bedömning att förbättrad datatillgång är en central förutsättning för uppföljning, analys och utvärdering.

Myndigheten vill samtidigt framhålla att tillgång till relevanta och aktuella data även är en grundläggande förutsättning för en effektiv och riskbaserad tillsyn. IVO har i flera sammanhang lyft behovet av utökad tillgång till data för att effektivisera tillsynen.¹ IVO använder data från register, anmälningar, tillståndsverksamhet och andra källor för att identifiera verksamheter där riskerna för patienter och brukare bedöms vara förhöjda.

Förbättrade möjligheter att använda och kombinera relevanta datakällor kan därmed bidra både till utvecklingen av folkhälsopolitikens uppföljning och till en mer träffsäker tillsyn. Detta kan i sin tur stärka samhällets förutsättningar att förebygga risker och främja en säker vård och omsorg av god kvalitet.

8 Vilka data behövs för att genomföra och utveckla hälsoekonomiska analyser?

Utredningen lägger stor vikt vid utvecklingen av nationella datakällor och register. IVO vill i detta sammanhang framhålla att myndigheten genom sin verksamhet förfogar över kunskapsunderlag som kan vara relevanta även för uppföljning och analys av folkhälsopolitiska frågor.

Exempel på sådana underlag är uppgifter från tillsynsärenden, klagomål, lex Maria- och lex Sarah-anmälningar samt erfarenheter från inspektioner och riskanalyser. Dessa underlag kan bidra med kunskap om återkommande brister, riskområden och utvecklingstendenser inom vård och omsorg.

IVO ser därför positivt på om myndighetens kunskapsunderlag beaktas i det fortsatta arbetet med att utveckla uppföljningen av folkhälsan.

¹ Se IVO:s remissvar över betänkandet Ett nytt regelverk för hälsodataregister, SOU 2024:57 (IVO:s dnr 6.1.1-29181/2024), IVO:s remissvar över promemorian Rättsliga förutsättningar för en nationell vårdförmedling (IVO:s dnr 17038/2025), IVO:s slutredovisning av regeringsuppdrag Förberedelser för att övervaka och kontrollera regelefterlevnad enligt EHDS (S2025/00980), IVO:s slutredovisning av regeringsuppdrag Förberedelser inför utökad kommunal anmälningsskyldighet (S2025/01847) samt IVO:s slutrapport Förebyggande tillsyn (artikelnr IVO 2022-09).

Bilaga 3, kapitel 4 Etiska principer för folkhälsoprioriteringar

4.2.2 Distributiv rättvisa och fördelning av resurser

IVO vill slutligen framhålla att flera centrala aspekter av en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård är svåra att fånga genom registerdata och andra kvantitativa indikatorer.

Patienters och brukares upplevelser av trygghet, värdighet, delaktighet, kontinuitet och tillit till vård och omsorg är viktiga dimensioner av kvalitet och jämlikhet. Sådana aspekter framträder ofta genom kvalitativa kunskapsunderlag.

Genom tillsyn, klagomålshantering och anmälningar får IVO löpande kunskap om dessa förhållanden. Myndigheten bedömer därför att det fortsatta arbetet med det hälsoekonomiska ramverket bör överväga hur kvalitativa kunskapsunderlag från tillsynsmyndigheter och andra relevanta aktörer kan användas som komplement till kvantitativa indikatorer och registerbaserade data. Detta skulle bidra till en mer heltäckande bedömning av måluppfyllelsen inom folkhälsopolitiken och ge bättre förutsättningar att beakta de aspekter av kvalitet och säkerhet som är betydelsefulla för patienter och brukare.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Karin Lewin. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Caroline Olgart Höglund och juristen Katja Vert Rohdin deltagit. Analytiker Gunnar Holm och enhetschef Marcus Gry har varit föredragande.